

HƏSƏN müəllim, YUBİLEYİN MÜBARƏK!!!

"Torpaq yetişdirir"

Redaktə xüsusi istedadır

Sovet vaxtı rektorlar qəbul imtahanı keçirilən auditoriyaları gəzirmişlər. 1972-ci ildə S.M.Kirov adına Azərbaycan Dövlət Universitetinin rektoru Faiq Bağırzadə gələcək tarixçilərin imtahanına girir. "Kim bileti çəkib, həməm cavab verə bilər?" sualını verəndə, arxa partada əyləşən bir oğlan əlini qaldırır. İnamlı bileti çəkir və cavab verməyə başlayır. Əlavə sualları da cavablandırır. "Əlal!", "5", - deyər Faiq Bağırzadə əlini yüksək bilik nümayiş etdirən oğlanın çiyinə vurur.

- Bala, adın nədir?
- Həsən.
- Məktəbi harda bitirmisən?
- Göyçə mahalında.
- Lap yaxşı, - üzünü komissiya üzvlərinə çevirərək, - Görürsünüz də... torpaq yetişdirir.

Çox sakit və bilikli adamdır Həsən müəllim. Ensiklopedik biliyə malik insanlar indi cəmiyyətimizdə çox azdır. Uzun müddət Azərbaycan Sovet Ensiklopediyasında çalışıb. Sonra "Vətən səsi", "Amal" qəzetlərində əməkdaş, "Yeni Azərbaycan" və "Respublika" qəzetlərində baş redaktorun 1-ci müavini, AzTV-də "Xəbərlər" in baş redaktoru, AzTV sədrinin televiziya üzrə müavini və ən nəhayət son iş yeri "Xalq Qəzeti" nin baş redaktoru. Qısa tərcümehalından ibarətdir Həsən müəllimin. Amma mən onun həyat yoluna sizə məlum olmayan spektrlərdən nəzər salmağa çalışacağam.

Sizə yarım saat vaxt verirəm

Yuxarıda qeyd etdiyim kimi, çox mülayim və sakit adamdır Həsən müəllim. "Xəbərlər" də işləyəndə bircə dəfə səsinə ucaldığını gördüm.

Hardasa prezident çəkilişi olur. Materialı da təcili efirə çatdırmaq lazım imiş. Tədbirin əvvəlindən çəkilməsi kasseti tez verirlər sürücü Əbdülu. O da tez çatsın deyər taxandan sıyrılıb maşını Prezident Aparatının qabağından kəşə sürür və DYP onu saxlayır. Nə and-aman edirsən ki, bəs efir "yanır", kasseti çatdırmalıyam? - polislər qulaqlarında vururlar. Onda Əbdül sənədləri də onlarda qoyub, sürür gəlir işə. Həsən müəllim gecikdiyinə görə onu tənbeh edəndə, başına gələn hal-qaziyəni danışır. Mən də növbətiydim. Həsən müəllim bunu eşitmədi. Dəstəyi götürdü, harasa zəng elədi. "Danışan "Xəbərlər" in baş redaktoru Həsən Həsənovdur. Sizə 15 dəqiqə vaxt verirəm. Xidməti məşinimin sənədləri stolumun üstündə olmasa..." deyib dəstəyi yerinə çırpdı. On beş dəqiqə keçməmiş DYP serjantı tər-qan içində redaksiyaya girdi. Əlində də sənədlər.

İlk və axırını dəfə Həsən müəllimi onda əsəbiləşib səsinə qaldırın gördüm.

...Mən də qorxdum...

20.00 "Xəbərlər" inə az qalmış Prezident Aparatından sədrin qəbul otağındakı faks sərəncam, fərmanlar gəlməyə başlayırdı. Hamısını da efir variantına uyğunlaşdırıb diktora ötürürdük. Necə dəyərlər dəhlizdə qaçaqaçaq düşürdü. Belə növbətçiliklərin birində:

Həsən müəllim studiyanın qapısında dayanmışdı. Mən də sərəncamın olduğu faks əlimdə dəhlizin giriş qapısını açdım.

- Mahir, cəld ol! - deyər Həsən müəllim diilləndi.

Bir addım irəli atmaq istəmişdim ki, səs gəldi. Yoluma davam etmək istədim. Amma sanki nəse məni tutub saxlayırdı. Həsən müəllim də demə bunu görürmüş. Tez qabağıma gəlib kağızı əlimdən alıb studiyaya getdi.

Dəmə qapıdan keçəndə pəncəyin aşağı iç cibi dəstəyə ilişib. Addımı atanda da dartılıb astarı cırıb. Həsən müəllim studiyadan çıxıb gördü ki, kostyumun astarının cırlımasından dılxoram. Fikrimi dağıtmaq üçün güle-güle:

- Kostyumun cırlıbmış? Mən də qorxdum. Elə bildim ki, faks cırlıdı.

Baş redaktorumuz Həsən Həsənov və müavini Mülətif Adurovun gözəl redaktə qabiliyyətləri vardı. Balaca bir səhv gözlərdən qaçmazdı.

Həsən müəllim düzəlişləri qırmızı rəngli qələmlə edirdi. İlk vaxtlarda yazılarım "qanına qəltan olurdu". Amma səhvlərimi izah da edirdi, öyrədirdi. Bu gün də yazı-pozumda hər hansı bir yanlışlıq hiss edəndə, amma səhvimi tuta bilməyəndə Həsən müəllimin üstünə qaçırım.

"Qabilin o dünyadan məktubu" adlı ilk publisistik yazıma vəsiqə verən, "qələmin var, amma tənbehə" deyib tənbeh ələyən də məhz Həsən müəllimdir. Onun mənə "Müasir Azərbaycan ədəbiyyatının canlı ensiklopediyası" san deyərək həvəsləndirməsi sonda bu mövzuda nə qədər yazının, xatirənin meydana gəlməsinə səbəb oldu. Məhz belə yazılardan ibarət ilk toplusun "Atam Qabilin qəribə əhvalatları" kitabının da redaktorluğunu Həsən müəllim öz üzərinə gö-

türdü. Əlbəttə ki, dostumuz, mərhum İbrahim Ömerovun gözəl tərtibatını da yaddan çıxarmaq olmaz.

Qış vaxtı idi. Axsam saat altıda ilk qar yağmağa başladı. Mən, Gülsəfa Əhmədova, Bahadır Şəfi və Əli Nəcəfəxanlı növbətiydik. Təbiətin bu gözəlliyini vəsf etmək, ara dilinə desək inşa yazmaq həm də gənc şair olan Əli müəllimə tapşırıldı. O da yazdı. İlk cümlə beləydi - "Bakıya noğul-noğul qar yağır". Birdən Həsən müəllim otağından səsləndi:

- Əli, yazı hazırdır?
- Bəli, Həsən müəllim.
- Tez gətir bura.

Mən otaqdaydım. Həsən müəllim də xilə telefonla sədrə danışdı. Əliyə Bahadır içəri girib kağızı Həsən müəllimə verdi:

- Yazı hazırdır, Nizami müəllim. Operator da kadrları çəkib gəlir. Oxuyum?

Həsən müəllim kağızı əlinə alıb oxumağa, ələ birinci cümlədən bədhəttən redaktə başladı. "Bakıya..." Həsən müəllim ani fasilə verdi, "noğul-noğul" sözünü çıxardı. "İlk" sözünü artırıb davam elədi. "Bakıya ilk qar yağır". Beləcə bir səhifəlik yazını gözəyari redaktə ələyərək oxudu. Əli:

- Bax, Mahir, buna dəyərlər "naxadur" redaktə.

Şair Qabil və Həsən müəllim

Atamla Həsən müəllim arasında qarşılıqlı hörmət vardı. Avtoqraf şəklində olsa da Həsən müəllimə şeir də ithaf ələmişdi.

Canım-gözüm Həsən!

Mahirə bir şey olsa,

Bəs sən orda nəsen?

Amma bu tanışlıq azadlıq hərəkatının ilk illərinə gedib çıxırdı. O dövrdə ictimai hadisələrlə bağlı beynəlxalq təşkilatlara müəyyən müraciətlər olunurdu. Bəxtiyar, Qabil, Xəlil Rza, Ziya Bünyadov, İsmayıl Şıxlı kimi ziyalılar bu müraciətləri imzalayanlar içərisində ilk olurdular. Təşkilatlanma işlərində o dövrün qabaqcıl, əsas hərəkatverici qüvvələri olan gənc ziyalıların da rolu danılmaz idi.

Onlardan biri olan Həsən Həsənov hazırladığı müraciəti götürüb gəlir yaşadığımız Yazıçılar evinin həyətində. İmzaladırmaq üçün. Yuxarı - Qabilin mənzilinə qalxmağa heç ehtiyac da qalmır. Əsəbi halda harasa gedən atamla ələ həyətdə rastlaşır. Gəlişinin məqsədini deyəndə atam heç müraciəti oxumadan, məğzini bilmədən "yox, qol çəkmirəm" deyir. Daha doğrusu bu sözlə hirsini töküür Həsən müəllimin üstünə. O da "Qabil müəllim, imza atmasanız da, siz Ayaz Mütəllibova ünvanladığınız 24 sualla hər şe-

yi demisiniz" söyləyir. Bu, atamın xoşuna gəlir, geri qayıdır.

- Xoşum gəldi sənədən. Ver bura kağızı, - deyir. Heç oxumadan imzasını qoyur, yoluma davam edir.

Vətən həsrəti

Yuxarıda yazdığım kimi Həsən müəllim Qərbi Azərbaycanda, Göyçə mahalında doğulub. Mən oralarda olmasam da Həsən müəllimin, İbrahimin söhbətlərində o yerləri gəzib gəlməmişəm. Göyçə gölündə fərel balığı tutmuşuq, ocaq qalmasıq. Qazana ələ gölün dupduru suyundan töküüb balığı soyutma bişirmişik. Özümüzlə gətirdiyimiz araqdan yüz-yüz vurmuşuq da... "Google" axtarış sistemində Həsən müəllimlə kəndlərini görmüşəm də. Məni kəndin küçələriylə gəzdirib, oxuduğu məktəblə tanış edib, evlərinin yerini göstərib. Yəqin ki, nəvətsə kəndlərinə qonaq da aparar məni. Qiyabilik gerçəkliyə çevrilir.

Deduşka Qasan Qasanov

Həsən müəllim üç qız atasıdır. Mən isə iki. Bir qız atası kimi vəzifəsini yerinə yetirib, hamısını köçürüb. Mən də ələ onun kimi. İndi də nəvələri dilindən düşürəm. Qəribə bir yarışa çıxmışuq. Həyatımızın əlamətdar çağlarında bir-birimizə zəng edəndə özəl salamlamağımız da var. Zəng edib baba olmasa münasibətilə təbrik etmək istədim. Dəstəyi götürdü. Təbrikimi gözlemədən:

- Deduşka Qasan Qasanov sluşaət.
iki il keçdi. O mənə təbrikə zəng elədi. Bu dəfə mən:

- Deduşka İmamverdiyev sluşaət, - dedim.

Üstündən bir az keçdi. Artıq Həsən müəllim "dvajdi deduşka Qasanov sluşaət" deyirdi. Cavabım çox gözəlmədi. Mən də "dvajdi deduşka" oldum. Sonra hər ikimiz "trijdi". Sonra Həsən müəllim məni "yerimdə otuzdurdurdu" - "çetirədi deduşka" deməklə. Hələ onu da əlavə etdi ki, "hələ uşaqsan. Mənə çata bilmərsən". Həyatda davam edir. Mən artıq beş nəvənin babasıyam. O isə məni ötüb. İnanıram ki, bu cür hərbiçisayağı "doklad"larla bir-birimizi hələ çox sevincirəcəyik.

Əliyevçi

Həsənovlarla İmamverdiyevləri birləşdirən bir mühüm cəhət də var. O da dilə yox, mənən Əliyevçi olmaqlarıdır. Bu yolda Həsən müəllim gəncliyindən Qabilər, Vahabzadələr kimi ön cəbhədə olub. Bu şəxsin xiləskarlıq missiyasını hələ o vaxt görən, əməli addımlar atan, Heydər Əliyevin siyasiyyətini ürəklə həyata keçirənlərdən biri olub. İndi də beledir.

Prezidentimiz İlah Əliyevin 40 yaş tamm olanda o vaxt AzTV-də bir neçə hissədən ibarət film hazırlanmışdı. Daha doğrusu bu film Həsən müəllimin yaradıcılığının məhsulu idi. Sonluq isə özəl idi. Tamaşaçı üçün yeni və maraqlı idi Həsən müəllimin bu sonluğu. Demə İlah təkə ad yox, həm də Əliyevlərin ailə kodu imiş. "İlah" sözündəki hərflər ayrı-ayrılıqda bu ailənin üzvləriymiş: "İ" - İlah, "L" - Leyla, "H" - Heydər, "A" - Arzu, "M" - Mehriban.

Son

"Xalq Qəzeti" ndə işləmirəm. Amma ələ həftə olmur ki, redaksiyaya gətməyim. Bəziləri indi də ələ bilir ki, mən bu qəzetin əməkdaşyam. Jurnalistikadan uzaqlaşsam da yazılarımda bu stil hələ də duyulmaqdadır. Çünki bu sahədə on altı illik bir MƏKTƏB keçmişəm. Və bu həyatımın on altı ilində Həsən Həsənov həmişə mənim müəllimim, baş redaktorum olub. Mən də onun erköyün tələbəsi, işçisi. "Xalq qəzeti" ndə işləyərkən işə mütəmadi gecikdiyimə, çox vaxt isə ümumiyyətlə gəlmədiyimə görə 25 dənə töhmət verib mənə. Amma sonda düz yola gətirib. Utandığımın ərizəmi yazıb işdən çıxmışam. Amma insanlığımız, dostluğumuz əvvəlki səviyyəsində qalıb.

Hə. Az qala yadımdan çıxmışdı. Həsən müəllim, 70 yaşın mübarək! TƏBİRİKLƏR!

Mahir Qabiloğlu

